

λίστερον τοὺς ὀρθοδόξους, ἀδοκίμοις ἀντικαθίστασθαι, καὶ ἄμα μὲν ἠρεμεῖν. Ἴνα μὴ τῇ ναρκώσει τῆς ἀμελείας συννεχθέντες, τῷ τῆς σιωπῆς παραπέσωμεν παραπτώματι, καὶ εὐνοίαν ὡσπερ τινὰ κριθῶμεν ἐπιδεικνύμενοι πρὸς τὰ τῆ καθολικῆ Ἐκκλησίᾳ ἐναντιούμενα, διαναβαλλόμενοι ταῦτα κατακρίνειν καὶ ἐξωθεῖν. Ἐῖρηται γὰρ σοφῶς τῷ προκηρησαμένῳ τὴν ὑμέτεραν ἀποστολικὴν ἀγιωσύνην Φίλων τῷ ἀποστολικῷ πάπᾳ, ὅτι τὸ ἀμελεῖσαι τὸν τίως δυνάμενον συ ταράζει τοὺς διεστραμμένους, οὐδὲν ἕτερον ἴσθιν, εἰ μὴ περιποιήσασθαι τὴν τούτων ἀσέβειαν· οὐ γὰρ ἐστέρηται τῆς πρὸς αὐτοὺς κεκρυμμένης ἐγκλήσιώς τε καὶ ἱταρίας, ὁ περιστρεφόμενος τῷ φανερῷ τούτων ἀκτιπύει μολύσματι. Καὶ μάλιστα προδῆλου τυγχάνοντος, ἀγιώτατε δέσποτα, καὶ τῆς ἰασοῦν ἑρμηνείας χωρὶς τῆς τῶν ἰοδῶν ὄρων πανουργίας, ἤγουν τῆς τῶν αἰρετικῶν κακουργίας. Ὡς τῇ ἀναίρεσει τῶν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ φυσικῶν ἰδιωμάτων, αὐτὰς ἐκείνοι τὰς τοῦ Χριστοῦ φύσει· συγχέουσιν, ὅπερ ἐναντίον ὑπάρχει σοφῶς τῷ ὄρω τῶν ἐν Καλιχθόνι συνελεγμένων πατρῶν, ἐν ᾧ τῆς πίστεως ἡμῶν ἐντέλως ἴσθιν ὁ θεμέλιος, καὶ οὐ τοῖς Ῥωμαίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ πάσῃ τοῦ Θεοῦ καθολικῆ καὶ ἀποστολικῆ Ἐκκλησίᾳ. Διὰ τούτου χάριν ἐμείλομεν καὶ αὐτῷ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως τὰ αὐτὰ γράψαι καὶ ὑπονοῆσαι θεόντως αὐτὸν, ἀλλ' ἐκώλυσεν ἡμᾶς τὸ μωρεῖν, ὡσπερ εἰ κακοὶ τινες ἄνδρες ψευδοηγορίας τινὰς ἐκείσε κατὰ τῆς ἡμετέρας τῶν Ἀφρων χώρας ἀνήνεγκαν. Ὅθεν δυσωπούμεν ἵνα τὰ πρὸς τὸν Παῦλον τὸν ἀγιώτατον πατριάρχην ἐκ τῶν ἐνθάδε ἐπισκόπων ἡμῶν γραφέντα συνοδικῶς διὰ τῶν τῆς ὑμέτερας μακαριότητος ἀποκρισίων ἐπιμεθῆναι τῷ αὐτῷ ἀδελφῷ ἡμῶν Παύλῳ κελεύσῃτε. Ἐββόμενον καὶ μνηνόμενον ἡμῶν χαρίζεται σε ἡμῖν, δέσποτα, ὁ παντοδύναμος Θεὸς, ἀγιώτατε ἀδελφέ.

ισ, qui manifesto facinori desinit obviare. Liqueet, doctor sanctissime, venenosa serpentum sine simplicitate astutia, manifesta est dolosa hæreticorum fallacia. Quid est enim naturarum in Christo Domino nostro proprietates auferre, nisi earundem naturarum confusionem inducere? quod catholice Ecclesie, id est, statutis quam maxime Patrum sancti Chalcedonensis concilii exstat contrarium, ex quo amplius et fundamentum fidei et perfectio indubitate consistit. Possemus vero etiam eidem fratri et coepiscopo nostro Paulo beatissimo regie civitatis antistiti similia nostris scriptis dirigere, nisi malorum cognoscereum falsis locutionibus dictum fuisse, nostram quasi Africanam provinciam posse aliqua, quæ in vero non consistunt, mala peragere. Sed et hoc nostræ postulationi subjungimus, ut ea quæ epistolari- ter a coepiscopis nostris sancti concilii nostri ad beatissimum Paulum patriarcham scripta sunt, per vestræ beatitudinis responsarios eidem fratri nostro Paulo dirigere jubeatis.

τῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ ἡμῶν Παύλῳ τῷ ἀγιώτατῳ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως τὰ αὐτὰ γράψαι καὶ ὑπονοῆσαι θεόντως αὐτὸν, ἀλλ' ἐκώλυσεν ἡμᾶς τὸ μωρεῖν, ὡσπερ εἰ κακοὶ τινες ἄνδρες ψευδοηγορίας τινὰς ἐκείσε κατὰ τῆς ἡμετέρας τῶν Ἀφρων χώρας ἀνήνεγκαν. Ὅθεν δυσωπούμεν ἵνα τὰ πρὸς τὸν Παῦλον τὸν ἀγιώτατον πατριάρχην ἐκ τῶν ἐνθάδε ἐπισκόπων ἡμῶν γραφέντα συνοδικῶς διὰ τῶν τῆς ὑμέτερας μακαριότητος ἀποκρισίων ἐπιμεθῆναι τῷ αὐτῷ ἀδελφῷ ἡμῶν Παύλῳ κελεύσῃτε. Ἐββόμενον καὶ μνηνόμενον ἡμῶν χαρίζεται σε ἡμῖν, δέσποτα, ὁ παντοδύναμος Θεὸς, ἀγιώτατε ἀδελφέ.

## EPISTOLA V,

### PAULI CONSTANTINOPOLITANI EPISCOPI AD SANCTUM THEODORUM ROMANUM PONTIFICEM.

Τῷ παναγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ, κυρίῳ Θεοδώρῳ, Παύλῳ ἀνάξιος ἐπίσκοπος, χαίρειν.

Ἴδου δὴ τί καλὸν ἢ τί τερονδὸν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοῦς ἐπὶ τὸ αὐτό, ἐν τῇ πνευματικῇ λέγῳ κατοικίᾳ, τῇ ὁμοφροσύνῃ τῆς πρὸς Θεὸν ἐνώσιώς τε καὶ πίστεως, τῆς τοιαύτης ἐπιτεροῦς ὡς ἀληθῶς κατασκηνώσεως, τῷ Ἀαρῶν ἐμπρεπούσας μάλιστα, καὶ τοῖς ἱερατικῶν περιεβλημένοις ἀξίωσιν, ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὰς ἡγεμονικὰς εὐωδιάζον ἐνοσίας, καὶ μέχρι τῆς ἡσας αὐτῆς, εἴτουν ἐσχάτης κινήσεως. Ἐν τοιοῦτῳ γὰρ ἐνδικετήματι, καὶ τὴν εὐλογίαν, καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν ἐνετειλάτο Κύριος. Ταύτης οὖν ἡμεῖς τῆς προφητικῆς ὑποφωνήσεως ἀντεχόμενοι, τὴν παρούσαν ἀδελφικὴν ἰποιεσάμεθα συλλαβὴν, διὰ τὴν ἀγάπην τὰ ἑαυτῶν μὴ ζητήσαντες ἢ ἀξιοῦντες. Οὐ γὰρ τοῖς λοιδοροῦσιν, ἀντιλοιδορεῖσθαι καλὴν, οὐδὲ πατταλῶν, κατὰ τὴν Θύραβην παροιμίαν, ἐκκρούεσθαι πάτταλον. Ἄπαγε. Οὐ πρὸς ὑμῶν τὰ τοιαῦτα μὴ γένοιτο, οὐχ οὕτω νικᾶν, οὐχ τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐιδὸς χηθόμεν σχήματος, ἀλλ' ἐν μακροθυμίας ὑπομονῇ καὶ πραότητι πνεύματος. Ὡσπερ γὰρ οὐ σκληρότητι, προφητικῶς εἰπεῖν, καθαίρεται τὸ μελάνθιον, οὐδὲ τῆς εἰρήνης ὁ νόστιμος ταῖς διακομίαις κερπός, διὰ τραχύτητος ἑμφα-

Sanctissimo et beatissimo fratri et consacerdoti, domino Theodoro Paulus indignus episcopus in Domino salutem.

Ecce quam bonum et quam jucundum, habitare fratres in unum (Psal. cxxxii): spiritali dico habitaculo, et concordia quæ in Deo est, et unitate fidei, hujus delectabilis secundum veritatem inhabitaculi, quæ videlicet in Aaron magis decorabatur, atque sacerdotalem induentibus dignitatem, sicut unguentum super caput, principalem intellectum irrigans, et usque ad ipsam extremam scientiam deducens. In hoc enim habitaculo benedictionem et æternam vitam promisit Dominus. Hujus igitur prophetica vaticinationis meritum amplectentes, præsentem fraternam syllabam exposuimus, nostra propter charitatem minime quærentes aut quæsitura. Nec enim detraherentibus bonum est detrudere, aut palo, secundum vulgarem fabulam, excutere palum. Absit. Non sunt nostra hæc. Avertat Divinitas, non sunt edocti habitus nostri ita vincere, sed in patientia longanimitatis, et spiritu humilitatis, quia sicut minime per duritiam, ut propheticè dicamus, purgatur nigella, ita nec pacis saporatus fructus intelligentiæ per

Ex epist. 1 Felicis III ad Acacium CP.

Significat motus Gregorianos, de quibus Theophanes anno 5 Constant. Barou., ann. 646.

asperitatem exprimitur. Propter hoc enim et verborum supportavimus colaphos, ut vel paulatim valeamus eum imitari, qui propter nos se humiliare dignatus est, ut extremæ illius ultionis per hanc plagam verbera declinemus. Audiamus igitur et consentiamus Ecclesiæ oratori, qui per linguam Spiritus clara voce exclamat, dicens : *Omnia a vobis in charitate fiant* (II Cor. xvi). Ergo sive querimus, sive tantummodo dicimus, et tantummodo audimus, charitas intercedat, ars aliqua existens ad compositionem concordia: boni et conjunctionem. Oportet enim de Deo querentibus nobis, sparto rectitudinis mentis nostræ denumerantes templum, pacifice inhabitare in eo propter Dominum, qui per prophetam locutus est : *Quærens quære, et apud me habita* (Isai. xxi, 12, *juxta Græc.*). Speculum enim dedit Deus populo suo, et oportet eos qui a Deo sunt deputati sacerdotium adipisci, ita in humilitate gressum mentis ad iavicem tendere, ut in melius ædificentur hi qui ad nos respiciunt, quam, quod dicere piget, per nosuram discordiam, semitam pedum eorum conculcere. Ad concordiam inclinemus nos ipsos, et unum ad charitatem sapiamus. Humilitatem veneremur, per quam apprehendi solet altitudo Spiritus. Si enim et verbo amplius usque huc taciturnitatem dileximus, hoc quidem bene habere arbitrari sumus, ne scriptis vestris reciprocata respondentibus, injuriæ sonitem exhortemur, et pusillanimitate dijudicemur ab eo, quia [*Fortè*, qui] omnia ad charitatem diligere [*Fortè*, dirigere] promulgavit. Oravimus vero et tunc ostium circumstantiæ labiis nostris imponi (Psal. cii), et verbum insonitum concipere potius quam verbum invigile; et tamen hoc mihi donum est a Domino, *et factus sum sicut homo non audiens, et non habens in ore ejus argumentationes* (Psal. xxxvii); sed quia *tempus est loquendi, et tempus tacendi* (Eccl. i), aperio verbum, et claudio ostium per taciturnitatem, compescienter exorans : *Domine, labia mea aperies* (Psal. l), ut respondeam *exprobrantibus mihi verbum* (Psal. cxviii). Licet enim tacuimus, non semper *tacebimus*, adaperiente nobis Deo claves verbi. Igitur directis in præsentia a beatitudine fraternitatis vestræ apocrisariis, qui post multas factas inter nos de ecclesiastica requisitione dissonantes sermocinationes, in finem ad hoc pervenerunt, admonentes nos atque adhortantes interpretari unius Christi veri Dei nostri voluntatis intellectum, atque hujusmodi interpretationem destinari vestræ sacrosanctissimæ venerationi. Nos autem acceptam habentes bonæ conscientia: prædictorum venerabilium viro- rum admonitionem, cognoscentes autem et quæ principatus apostolorum summitas docet, paratos esse *ad satisfactionem omni poscenti nos verbum de ore quæ in nobis est* (I Pet. iii), secundum Dei timorem, mansuetudinem ad bonam scientiam temperantes, super tali tantummodo requisitione mentem nostram per has syllabas exponimus, superfluum excitationem et altercationem verborum propter satietatem et præ- cælis temporis incongruitatem declinantes ac præ-

νίζεται. Διὰ τοι τοῦτο καὶ τῶν ἐν λόγοις ἠνεχόμεθα τάχα που βρακισμάτων, ἵνα καὶ ἐν εὐλαχίστοις, τὸν δὲ ἡμᾶς ἑαυτὸν ταπεινώσαντα μακροσώμεθα, καὶ τῆς ἐσχάτης ἐκίσει καλώσεως διὰ τῆς ἐνταυθα πληγῆς τὰς πληγὰς διαφύγωμεν. Ἀκούσωμεν τοιγαροῦν καὶ πεισθώμεν τῶ ῥήτορι τῆς Ἐκκλησίας, τῆ γλώττῃ τοῦ πνεύματος μεγαλοφώνως ἐκβοῶσῃ· « Ἀπαντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γενέσθω. » Εἶτε οὖν ζητοῦμεν, εἶτε καὶ μόνον λέγομεν ἢ καὶ μόνον ἀκούομεν, ἀγάπη βραβεύτω, τέχνη τις οὕσα πρὸς διευθέτησιν συμφυῆς ἀγαθῆς καὶ συνειδήσεως. Δεῖ γάρ περὶ Θεοῦ ζητοῦν- τας ἡμᾶς, τῷ σαρτικῷ τῆς εὐθύτητας τοῦ λογισμοῦ διαμετροῦντας τὸ τίμενος, εἰρηνικῶς ἐν αὐτῷ προσκυλί- ζεσθαι διὰ τὸν ἐν τῷ προφήτῃ λαλῆσαντα Κύριον· « Ζητῶν ζῆτει, καὶ παρ' ἐμοὶ ὄκει. » Ἐσκόπων γὰρ ὁ Θεὸς τίθειεν ἡμᾶς τῷ λαῷ, καὶ πρίπον ἐστὶ τοῦς ἐρκετεῖν ὑπὸ Θεοῦ τεταγμένους οὕτως ἐν πρώτῃ τε καὶ πρὸς ἀλλήλους τοῦ λογισμοῦ τίθειαι διαβήματα, ὡσπερ τὸ χρεῖττον οἰκοδομεῖσθαι τοὺς εἰς ἡμᾶς ἀνεψίζοντας. ἤπερ διὰ τῆς ἡμε- τέρας, ὀκνῶ λέγειν, ἐρηθείας τὴν τρίτον τῶν ποδῶν αὐ- τῶν ταράττεσθαι. Εἰς ὁμοφυχίαν συνεισώμεν, τὸ ἐν πρὸς ἀγάπῃ φρονήσωμεν, τὴν ταπεινοφροσύνην τιμᾶ- σωμεν δι' ἧς καταλαμβάνεσθαι φιλεῖ τὸ ὑψος τοῦ πνεύ- ματος. Εἰ γὰρ καὶ τοῦ λόγου πλείον. μέχρι τοῦδε τὴν σιωπῶν ἐτιμήσαμεν. τοῦτο ποιεῖν εὐ ἔχοντο; ἰδοκίμα- σαμεν, ἵνα μὴ τοῖς γραφίταιν ἀντεξαγομένοι, ἀλλὰ καὶ ὕβρειω κοιπώμεθα, καὶ μικροφυχίαν κατακρυβώ- μεν παρὰ τοῦ στέγειν πάντα πρὸς ἀγάπην νομοθε- τήσαντος. Ἡξάμεθα γὰρ τινικαῦτα καὶ θύραν περιο- χῆς προσεπέεισθαι τῷ στόματι, καὶ λόγον ἀφονίας ἐνστερνίσασθαι μάλλον, ἢ λόγον ἀμύσσαντα· καὶ γε τοῦτο δοτὸν μοι παρὰ Κυρίου, καὶ ἐγενόμεν ὡσεὶ ἄνθρω- πος οὐκ ἀκούων, καὶ οὐκ ἔχων ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ἔλεγ- μούς. Ἀλλ' ἐπεὶ κειρὸς τοῦ λαλεῖν καὶ καιρὸς τοῦ σιωπῆσαι, ἀνοίγω τῷ λόγῳ, καὶ κλείω τὴν θύραν τῆ σιωπῆς προ- φόρωσ ἀιτούμενος· « Κύριε, τὰ χεῖλη μου ἀνοίξεις, καὶ ἀποκρηθήσομαι τοῖς ὄνειδιζουσί μοι λόγον. » Εἰ γὰρ καὶ ἐσιγήσαμεν, ἀλλ' οὐκ αἰ σιωπήσωμεν ὑπακοῖξαντος ἡμῖν τοῦ Θεοῦ τὰ κλειθρα τοῦ λόγου. Τῆ παρουσίᾳ τῶν παρὰ τῆς ἀδελφικῆς ὑμῶν μακαριότητος, σταλέντων ἀποκρισίων οἱ τινες μετὰ πολλὰς ὄσας τὰς πρὸς ἡμᾶς περὶ τῆς ἐκκλησια- στικῆς ζητήσεως ἀσυμβάτους διαλέξεις, εἰς τοῦτο τέλος ἠνι- χθησαν, εἰσηγησάμενοί τε καὶ προτρέψαντες ἡμᾶς, ἐρμηνευ- θῆναι τὴν ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τοῦ ἐνὸς θε- λήματος ἔνοιαν, καὶ τὴν τοιαύτην ἐρμηνείαν τῆ ὑμετέρᾳ σταλήναι πανίερῳ τιμότητι. Ἡμεῖς οὖν ἀποδεξάμενοι τὴν εὐσυνειδητὸν τῶν εἰρημένων θεοφιλῶν ἀνδρῶν εἰσηγήσιν, ἰπτε- στάμενοι δὲ καὶ ἄπερ ἡ κορυφαία τῶν ἀποστόλων ἀκρότης δι- δάσκει, ἑτοιμούς εἶναι πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ἡμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος πρὸς συνειδήσιν ἀγαθὴν, τὴν πραότητα τῷ τοῦ Θεοῦ φόβῳ κέρασαντες, τὸ ἡμέτερον περὶ τοῦ τοιοῦτου καὶ μόνου ζητήματος, διὰ τῶνδε τῶν συλλαβῶν ἐκτεθέμεθα φρόσιμα, τὴν περι- τὴν ἀδολεσχίαν καὶ παλλογίαν διὰ τὸ προσκορῆς καὶ τῷ παρόντι προσπαῖδος καιρῷ, παρεκκλιναντές τε καὶ φυλα- ξάμενοι, οὐκ ἡμέτερον ἐν τούτῳ τι νοοῦντες ἢ δοξάζοντες, ἢ καὶ λέγοντες, ἀλλ' ἄπερ ἠκούσαμεν καὶ ἔγνωμεν παρὰ τῶν ἀγίων οἰκουμένηκῶ μεγάλων συνόδων, καὶ οἱ πατέ- ρες ἡμῶν διηγῆσαντο ἡμῖν· ὁδοὶ γὰρ ζωῆς, διανοήματα συνειδῶν, ὡς τῷ παροικιαστῷ καλῶς καὶ τῇ ἀληθείᾳ ὁ-

καί. Ἀλλ' ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ καιρὸς ἡμᾶς ἔλπει τῆς ὑποσχέ-  
σεως, καὶ πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ζητουμένου καλεῖ,  
φέρει τῆς ὀρθῆς ἡμῶν διζῆς τὴν μόρφωσιν ταῖς διὰ τοῦ  
γράμματος εἰκόσιν ἐντυπωσώμεθα, ὡσπερ δευσοποιοί-  
τισι χρώμασι ταῖς πατριαῖς μαρτυρικαῖς ἀκριβῶς ὠραῖ-  
ζήντες τὰ λεγόμενα. Ἡμεῖς οὖν, ἔχουσι τῆς καθ' ἡμᾶς  
Ἐκκλησίας ἡ δικαιοδοσίᾳ καὶ σύνοδος, ὁμολογοῦμεν τὸν  
ἕνα τῆς ὑπερουσίου καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος τὸν τοῦ  
ἀκέρχου Γεννήτορος Υἱὸν τε καὶ Λόγον τὸν Κύριον Ἰησοῦν  
Χριστὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ τῆς  
ἀχράντου θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας ἀτρέπτως  
σαρκωθέντα, τέλειον εἶναι τὸν αὐτὸν ἐν θεότητι, καὶ τέ-  
λειον ἐν ἀνθρωπότητι, ἐν πρόσωπον, μίαν ὑπόστασιν  
σύνθετον ἐν δύο καὶ μετὰ τὴν ἔνωσιν κηρύττοντες φύσει,  
τὴν διαφοράν ἑκατέρας γνωρίζοντες φύσει κατὰ τὴν  
αὐτῶν ιδιότητα. Οὐ γὰρ τὴν αὐτῶν ἀκαμίρος διαιρέσειν,  
ἢ τὴν εἰς ἄλλα τροπὴν ἢ φρυμὸν καὶ ἀνάχυσιν, ἀπαγε,  
νοοῦμεν ὄλω, ἢ προσείμεθα· ἀλλ' ἐν τῷ ἐνὶ Χριστῷ σωζομέ-  
νων ἑκατέρων τῶν φύσεων, θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος,  
καὶ ἐν τῷ ἰδίῳ τῆς οὐσίας ὄρω ἐν τῇ καθ' ὑπόστασιν ἀφράστῳ  
τῆς ἀκρας ἐνώσεως συνδῶν φυλακτομένων τε καὶ μενουσῶν.  
Ἔμεινε γὰρ ὁ λόγος ὁ ἦν, καὶ γέγονεν ὅπερ οὐκ ἦν. Διὰ  
τοῦτο καὶ πᾶσαν θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρωποπρεπῆ ἐνέργειαν  
ἐξ ἑνὸς τοῦ αὐτοῦ προσείναι σεσαρκωμένου Θεοῦ Λόγου  
φράξιν, καὶ εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀναφέρεισθαι. Ὅθεν καὶ  
τὸ διαιρετὸν οὐκ εἰσάγεται, καὶ τὸ ἀσύγχυτον σώζεται.  
Μαυσάσθω τῶν ἀσεβῶν οἰρετικῶν ἢ πληθὺς, ἐπιστομίζε-  
σθωσαν ἅμα Νεστορίῳ, Διοδώρῳ τε καὶ Θεοδώρῳ, Σεβή-  
ρῳ, Εὐτυχῆς, καὶ Ἀπολλινάριος, οἱ κακόφρονες, ἐξ ἀντι-  
θέτου διαφωνίας συμφωνοῦντες πρὸς τὴν ἀσέθειαν, οἱ  
μὲν τὴν σύγχυσιν, οἱ δὲ τὴν διαιρέσιν κακῶς ἐνδύο-  
μενοι, καὶ καλῶς ὑπὸ τῆς ἀληθείας γυμνούμενοι. Ἐνὸς  
δὲ καὶ α'. τοῦ Θεοῦ Λόγου, σεσαρκωμένου, τὰ τε θαύ-  
ματὰ κηρύττομεν καὶ τὰ πάθη γνωρίζομεν ἅπερ σαρκὶ  
δι' ἡμᾶς ἰκουσίως ὑπείμειν. Ὅθεν καὶ Θεὸς λέ-  
γεται παθεῖν, καὶ υἱὸς ἀνθρώπου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατελη-  
λυθῆναι, διὰ τὴν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ἀδιάσπαστον καθ' ὑπό-  
στασιν τῶν δύο φύσεων ἔνωσιν· καὶ διὰ τοῦτο ἐν θέλημα  
τοῦ Κυρίου καὶ δεσπότητος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ νοοῦμεν,  
ἵνα μὴ ἐναντίωσιν ἢ διαφορᾶν θλημάτων, ἐνὶ καὶ τῷ  
αὐτῷ προσώπῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ περιέ-  
ψωμεν, ἢ αὐτὸν ἐαυτῷ διαμαχομένον δογματίζωμεν, ἢ  
δύο τοῦ, θλιοντας εἰσαγάγωμεν. Οὐκ ἐπὶ συναλοιφῇ  
παντοίως ἢ συγχύσει τῶν δύο φύσεων, τῶν ἐν αὐτῷ θεω-  
ρουμένων, τὴν τοιαύτην τοῦ ἐνὸς θληματος προφέροντες  
φωνήν, ἢ ἐπ' ἀναίρεσιν θεάτερας, μόνην τὴν ἑτέραν εἶναι  
πρεσβεύοντες· ἀλλὰ τοῦτο διὰ τῆς τοιαύτης σημαίνον-  
τες φωνῆς ὡς ἡ αὐτοῦ λογικῶς τε καὶ νοερώς ἐψυχωμένη  
σὰρξ ἐξ αὐτῆς ἀκρας ἐνώσεως τὰ θεῖα καταπλουτήσασα,  
τῷ τοῦ ἐνώσαντος αὐτὴν ἑαυτῷ καθ' ὑπόστασιν Λόγου  
θεῖον ἐπέκτητο καὶ ἀδιάφορον θέλημα ὑπ' αὐτοῦ διὰ παν-  
τός ἀγρομένη τε καὶ κινουμένη, ὡς αὐτῆς ἐν μηδενὶ καιρῷ  
κεχωρισμένως καὶ ἐξ ἀίκείας ὁμοῦς ἐναντίως τῷ πνεύματι  
τοῦ ἡνωμένου αὐτῇ καθ' ὑπόστασιν Θεοῦ Λόγου τὴν φυσικὴν  
αὐτῆς ποιησαμένης κίνησιν, ἀλλ' ὅποτε καὶ οἶον καὶ  
ὄσσην αὐτὸς ὁ Θεὸς Λόγος ἠθούλετο, ἵνα μὴ βλασφημίαν  
κατακρηθῶμεν, ὅπερ φυκτὸν τε καὶ φρικτῶδες εἶπειν. Οἴ-  
μοι τῆς ἀτοπίας, ἀνάγκη φύσεως βλαζομένην εἰσαγοῦτες  
καὶ κοινωνοῦσαν τῷ Πέτρῳ τῆς ἀξίας ἐκείνης ἐπιτιμῆ-

A caventes, nihil nostrum intelligentes, aut proferentes,  
vel dicentes, sed quæ audivimus et cognovimus a  
sanctis et unigersalibus magnis concilliis, et Patres  
nostri enarraverunt nobis, quoniam viæ veritatis  
intellectus est sapientium, sicut proverbiali Salo-  
moni atque veritati bene placere dignoscitur. Sed  
quia tempus jam trahit nos promissionis, et ad ape-  
riendam requisitionem provocat, incipiamus rectæ  
nostræ fidei formam Scripturæ imaginibus enarrare,  
sicuti tinctiis aliquibus coloribus paternis testimo-  
niis certius decorantes quæ a nobis dicuntur. Nos  
igitur, id est, jurisdictionis Ecclesiæ nostræ et synodus,  
constemur unum consubstantialis et auctoris vitæ  
Trinitatis Filium ac Verbum sine initio Genitoris  
Dominum Jesum Christum verum Deum nostrum ex  
Spiritu sancto et immaculata Dei genitrice semperque  
virgine Maria inconvertibiliter incarnatum, perfectum  
esse eundem deitate, et perfectum humanitate,  
unam personam, unam substantiam compositam in  
duabus et post unitatem prædicantes naturis, diffe-  
rentiam utrarumque naturarum cognoscentes secun-  
dum earum proprietatem. Nec enim earum per par-  
tem divisionem, aut in alterutram mutationem, aut  
commistionem, sive confusionem penitus intelligimus  
aut suscipimus; absit: sed in uno Christo salvata  
utraque natura divinitatis et humanitatis, et in es-  
sentia proprio termino secundum substantiam inenarrabilis  
summæ unitatis convenientia conservatis et permanentibus.  
(Mansit enim Verbum quod erat, et factum est quod non erat.)  
Propterea et omnem congruam divinitati et humanitati operationem ab  
uno eodemque procedentem incarnato Deo Verbo  
dicimus, et in unum eundemque reduci. Ideoque et  
divisio non introducitur et inconfusio salvatur. Res-  
piscat plebs impiorum hæreticorum, sileant cum Ne-  
storio, Diodoro, et Theodoro, Severus et Eutyches, et  
Apollinaris execrabiles, ex alterutra dissonantia con-  
sonantes ad impietatem, aliis confusionem, aliis di-  
visionem male induentibus, et bene a veritatis regulis  
denudatis. Unius autem et ejusdem Dei Verbi incarnati  
miracula prædicamus, et passiones cognoscimus,  
quas secundum carnem propter nos sponte sustinuit.  
Ideoque et Deus dicitur pati, et Filius hominis a  
cælo descendisse propter summam et indissipabilem  
secundum substantiam duarum naturarum unitatem.  
Unde et unam voluntatem Domini nostri Jesu Christi  
intelligimus, ne contrarietatem aut differentiam vo-  
luntatum uni eidemque personæ Domini nostri Jesu  
Christi applicemus, aut ipsum se expugnautem dog-  
matizemus, aut duos volentes introducamus. Non  
enim ad conglomerationem omnino aut confusionem  
duarum naturarum, quæ in eodem videntur unitas  
voluntatis, hanc producentes vocem, aut ad interem-  
ptionem alterius tantum aliam esse prædicantes, sed  
hoc per hujusmodi significantes vocem, quoniam  
caro ejus rationabiliter et intellectualiter animata,  
ex ipsa summa unitate inenarrabiliter omnibus divinis  
ditata, unientis eam sibi secundum substantiam divini  
Verbi, divinam habebat indiscretam voluntatem, quæ

ab ipso semper ducebatur ac movebatur, utpote in nullo tempore eadem divise, et ex proprio impetu contrarie nutui uniti secundum substantiam Dei Verbi, naturalem ejus faciens motionem, sed quando, et qualem, et quantum ipse Deus Verbum volebat, ne (quod absit) in blasphemia dijudicemur, quod utique cavendum, et terribile dicendum: vix hujusmodi pravitati, ut per necessitatem, naturæ violentiam sustinentem, introducamus ejus humanitatem, et communicantem Petro dignæ ejus increpationi, si utique per similem recusationem ex verborum significatione passioni ejus communicat. Sic et evangelicam intelligamus lectionem, ubi dicit: *Non ut faciam voluntatem meam, sed ejus qui misit me* (Joan vi). Sed et in recusatione passionis non diversam in unum eandemque Christum, et resultantem introducetes voluntatem, magis autem recusative et non positive hujusmodi suscipiamus vocem. Non enim quasi existens hoc verbum dictum est, sed ac si non est: sicuti: *Neque peccatum meum, neque iniquitas mea* (Psal. LVIII), ut peritissimus in dogmatibus theologus Gregorius. Sed et omnes doctores, qui passionis verba memoraverunt, ex affectione et relatione nostræ massæ hanc susceperunt; sicut et magnus Ecclesiæ lucifer Athanasius edocuit nos, nostram ostendens pronam in hanc vitam naturam sine passione nolentem a præsentem vita disrupti; et non ut animatam intellectualiter carnis Verbi Impromptam existentem ad totius mundi salutiferam passionem, set discordantem Patri et inhabitanti Verbo. Sed et hujus intellectui acerbiosissimum [*Id est, diligentissimum*] expositorem et interpretatorem suscipiamus, id est, his acutum pugionem spiritalem Cyrillum, in sacerdotibus secundum zelotem Philisees, qui validissimo linguæ ictu percussit optime meretricem confusionem (Num. xxv), divisionis intellectum et verbum pravitatis, in quarto de anathematibus capitulo, dictis adversum contradictiones duodecim capitulorum, factas a Theodorito, atque probatis a sancta universali Chalcedonensi et quinta synodo, loculentius evangelicam proferens atque adaperiens vocem. Sed et omnes pietatis doctores et prædicatores hujusmodi unius voluntatis mente detinentur. Quorum, si opus est requisitione proveniente, et competenter relegimus testimonia: quibus concordantes et consonantes facti sunt piæ memoriæ <sup>a</sup> Sergius et Honorius, unus quidem novæ, alter autem antiquæ Romæ summi sacerdotii sedem decorantes. Igitur de his ita nos habemus, sic intelligimus, sic prædicamus, in his orthodoxiæ manifestatio, in his Ecclesiæ laus, in his salutis nostræ spes. Hæc est spiritui germen nutritiferum, hæc Patrum salutaris flos, hæc est rationabilium ovium vivificus veritatis paradisa. Hæc meditari, in his esse, per hæc illuminari et nominare oramus, quoniam hoc facientes, et nos salvamus et <sup>b</sup> audientes prædicavimus: ad supernam vocationem nostram est studium, ubi pacis compo-

σας, εἰς καὶ τῆς ὁμοίας αὐτῶ τοῦ πάθους, διὰ τῶν ῥημάτων, κοινωνεῖ παραίτησις· οὕτω δὲ καὶ τὴν εὐαγγελικὴν νοήσωμεν ῥῆσιν· «Ὁὐχ ἵνα πιάω τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με.» Καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ πάθους παραίτησιν, οὐ διάφορον ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἐνὸς Χριστοῦ καὶ ἀντιπίπτου ἀντεισφέροντες θέλημα, ἀρνητικῶς δὲ μᾶλλον καὶ οὐ θετικῶς, τὴν τοιαύτην παραδειξώμεθα φωνήν. Οὐ γὰρ ὡς ὄντως ὁ λόγος, ἀλλ' ὡς οὐκ ὄντως ὡς τὸ· «Ὅτε ἡ ἁμαρτία μου ὅτε ἡ ἀνομία μου,» κατὰ τὸν ἀκριβῆ τῶν δογματικῶν γνώμονα τὸν θεολόγον Γρηγόριον. Καὶ ὅσοι δὲ τῶν διδασκάλων τῆς ἐν τῷ πάθει ῥύσεως ἐπιμενήθησαν κατ' οἰκειώσιν ταυτὴν καὶ ἀναφορὰν τοῦ ἡμετέρου φυράματος, ἐξεληθήσονται, καθὼς καὶ ὁ μέγας τῆς Ἐκκλησίας φωστὴρ Ἀθανάσιος ἡμᾶς ἐκδιδάσκει, τὴν ἡμετέραν παριστῶν φιλόζων φύσιν, ἀπαθῶς μὴ αἰρουμένην τῆς κερουσίας ἀποβράχνηαι ζωῆς, οὐχ ὡς τῆς νοερώς ἐψυχωμένης τοῦ Θεοῦ Λόγου σαρκῶς, ἀπροθύμου καθεστῶσης πρὸς τὸ τῷ κόσμῳ σωτήριον πάθημα, ἢ διχουσοῦσης πρὸς τὸν Πατέρα καὶ πρὸς αὐτὸν δὲ τὸν ἐνικήσαντα Λόγον. Ἀλλὰ γὰρ τῆς τοιαύτης ἰσχυρῶς ἀκρίβειστατο ἐξηγητὴν τε καὶ ἐρμηνεὺν διέξωμεθα τὸν ἀμείστομον σειρομαστὴν τοῦ πνεύματος Κύριλλον, τὸν ἐν ἱερωσὶ δεῦτερον ζηλωτὴν Φινεὺς, τὸν τῆ ἀλκίμῳ τῆς γλώσσης πληγῆ συνεκκεντήσαντα καλῶς τῆ πόρνη συγχύσει, τὸν τῆς διαιρέσεως νοῦν τε καὶ λόγον ἀκάλαστον, ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν ἀναθεματισμῶν τῶν κατὰ τῶν δώδεκ κεφαλαίων ἀντιῤηρητικῶς παρὰ Θεοδώριτου πρὸς αὐτὰ συγγραφέντων, ἐγκριθέντων τε παρὰ τῆ ἀγία καὶ οἰκουμένη ἐν Καλαβδόνι, καὶ ἐν τῇ πέμπτῃ συνόδῳ, πρᾶνότερον τὴν εὐαγγελικὴν διὰ σχότους τε καὶ ἀναπτύξαντες ῥῆσιν. Καὶ πάντες δὲ τῆς εὐσεβείας οἱ διδάσκαλοι τε καὶ κληρικοὶ τῆ τοιαύτη τοῦ ἐνὸς θελήματος δόξῃ συμφέρονται. Ὅτι εἰ δεήσει ζητήσεως χρὴ τὸν προλούσης, καὶ τὰς προσφύρους ὑπαναγνωσώμεθα χηρείας. Οἷς τισὶ σύμφρονες γέγονασιν καὶ ὑμῆρονες οἱ τὴν μνήμην τῆς εὐσεβείας ἀοιδίμοι Σέργιος καὶ Ὀνώριος, ὁ μὲν τῆς νίας, ὁ δὲ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον κισμήσαντες. Οὕτως ἡμεῖς περὶ τούτων ἔχομεν, οὕτω φρονούμεν, οὕτω κηρύττομεν. Ἐν τούτοις τῆς ὀρθοδόξιας ἡ δὴλωσις, ἐν τούτοις τῆς Ἐκκλησίας ἡ καύχησις, ἐν τούτοις ἡμῶν ἡ τῆς σωτηρίας ἐλπίς. Αὕτη τοῦ πνεύματος ἡ τρόφιμος πόα, τοῦτο τῶν πατρῶν τὸ σωτήριον ἔσθον, οὗτος τῶν λογικῶν προβάτων ὁ ζωογόνος τῆς ἀληθείας παράδεισος· ταῦτα μελετῶν, ἐν τούτοις εἶναι, διὰ τούτων φωτίζεσθαι καὶ φωτίζειν εὐχόμεθα. Τοῦτο γὰρ ποιοῦντες καὶ ἑαυτοὺς σώζομεν, καὶ τοὺς ἀκούοντας ὠφελίσομεν· ὡς πρὸς τὴν ἄνω κλήσιν ἡμῶν ἡ σπουδῆ, ἔσθον τῆς εἰρήνης τὸ σύνθημα, τοῖς ἐν τῷ σταδίῳ τῆς εὐσεβείας καλῶς βραβευόμενοι τὸν ἐνώπιον τῆς δόξης παρέχεται στέφανον· Θεῷ παρανερωόμεθα, τῷ κρινοντι πάντα καὶ δοκιμάζοντι. Οὐ φιλονεικῶς ἰστάμεθα, οὐ πρὸς ἐριθειαν βλέπομεν, οὐ προσπαθεῖαν κακὴν ἀσπαζόμεθα. Ἀλλ' ἐν λόγῳ Θεοῦ, τὴν τοῦ ζητουμένου προβλήματος ἀνάπτουζεν ἐποιησάμεθα, θαρρόντες ὡς ὁ τῆς εἰρήνης διασπότης Θεὸς τὴν πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν ἔνωσιν τε καὶ ἀγάπησιν συντηρήσει, εἰς δόξαν τῆς αὐτοῦ παναγάθου μεγαλειότητος. Πᾶσαν τὴν σὺν τῇ ἡμετέρῳ μακαριότητι

<sup>a</sup> Sergius et Honorius quasi ejusdem sententiæ proferuntur; sed notandum est hæreticum esse qui scribit.

<sup>b</sup> Forte, audientibus proderimus. HARDUINUS.

ἐν Χριστῷ ἀδελφότητά ἡμεῖς τε καὶ οἱ σὺν ἡμῖν πλείστα ἅπαντες προσκαγορεύομεν. Ἐρρωμένως ἐν Κυρίῳ ὑπερέυχου ἡμῶν, ἡγιώτατε, καὶ μακαρώτατε ἀδελφε.

A sitlo, his qui in stadio pietatis beate unica gloriæ intercessor tribuitur corona. Deo manifestati sumus, qui iudicat omnia et comprobat. Non iurgialiter stamus, non ad contradictionem respicimus, non favorem inanem amplectimur, sed in verbo Dei præpositæ hujusmodi requisitionis resolutionem fecisse dignoscimur, confidentes quoniam pacis Dominus Deus ad alterutrum nostrorum unitatem et dilectionem conservabit in gloria ejus benignissimæ Majestatis. Omnem eum vestra beatitudine in Christo existentem fraternitatem, tam nos et qui nobiscum sunt, multum salutamus. Et subscriptio: Incolumes in domine orate pro nobis, sanctissime et beatissime frater.

## EPISTOLA VI,

### SANCTI THEODORI PONTIFICIS ROMANI AD BOBIENSE MONASTERIUM PRIVILEGIUM.

Ex Ughello, Italia sacra.)

Theodorus, episcopus servus servorum Dei, vener. Bobuleno presbytero et abbati vener. monasterii beati Petri apostolorum principis, e Bobio constituto, ejusque congregationi in perpetuum.

Quoniam prisca regulæ decreta nos doceant, quæ oportet perenniter custodiri, et Patrum constituta indiminuta servari, attamen, et nos supra hoc regulariter decernentes vota supplicum, et maxime orthodoxa fide fulgentium, justo in omnibus debent effectui mancipari, quatenus eorum pia devotio apostolicis inviolata permaneat institutis, atque decretis. Dum igitur excellent filius noster Rotharis rex, et gloriosissima filia nostra Gundiberga, regina gentis Longobardorum, pia et religiosa devotione prospicui, nos scripulis postulasse noscuntur, ut apostolicæ sedis privilegium monasterio beatissimorum Petri et Pauli, in loco qui dicitur e Bobio constituto, in quo vir vener. Columbanus, ex partibus Hiberniæ, in quibus ortus fuerat, sanctis studiis fervens, cum largitate regia in regno gentis Longobardorum, postquam alia fundavit monasteria, accedens, monasterium construxisset perhibetur. Ubi non parvam congregationem monachorum instituens etiam se cum eis paribus piæ devotionis studiis mancipavit. In quo nunc vir vener. Bobulenus presbyter, et abbas una cum centum quinquaginta monachis conversari videtur, et in Dei laudibus, uno regulæ Spiritu superua inspiratione commotus, ad laudem omnipotentis Dei pium exhibet famulatum, conferre deberemus. In quo monasterio, monachi sub regulæ sanctæ memoriæ Benedicti, vel prædicti reverendissimi Columbani fundatoris loci illius conversari videntur. Pro qua re supplicii expetierunt deprecatu, ut privilegium apostolicæ sedis nostræ in eodem mirificæ sanctitatis monasterio concedere deberemus. Quod salubriter annuentes, necnon etiam quia et charitatis debito provocamur, et apostolicæ sedis benignitate ac benevolentia incitamus honorem fratribus exhibere, et specialibus sanctæ Romanæ Ecclesiæ

B filiis specialioris prærogativæ gratiam elargiri, ut hominibus spectabiliores appareant, et commissas sibi Ecclesias apostolicæ dilectionis familiaritate suffulti tutius regant, atque ipsorum subditi majorem eis reverentiam et honorem exhibeant, hoc privilegium, perenni auctoritate servandum, ipsi monasterio et ejus ecclesiæ alacriter indulgemus, ut, videlicet, liceat abbati ejusdem vener. loci mitra et aliis pontificalibus uti. Et quia etiam de Beati Petri, et nostræ dilectionis gratia disponimus ipsam monasterium, et ejus Ecclesiam per amplius honorare, ex apostolicæ sedis liberalitate concedimus ut abbas ejusdem monasterii infra sacra mysteria constitutus signaculo sanctæ crucis valeat præmuniri. Ita quod ad honorem Dei, et ipsius monasterii, et ejus Ecclesiæ supradicta valeat exercere, sicut a prædecessore nostro apostolicæ recordationis Honorio eidem monasterio indultum esse conspicitur. Hæc enim nova postulantium, vel indulgentium est auctoritas privilegii largiendi, dum profecto cunctis apostolicæ sedis non solum sub ditione nostra constitutis, sed etiam in cæteris longius regionibus postulata semper indulgenda sanxerunt, præsertim in viciniam nostram, id est in regno Longobardorum, et præcipue gloriosissimæ filiæ nostræ Gondibergæ reginæ, super hoc litteris expetiti postulata concedimus. Interdicentes omnibus episcopis vicinis, vel procul ab ipso monasterio constitutis, nihil usurpare nihilque præsumere contra hæc, quæ tenor hujus privilegii, et norma decernit, ut, videlicet, episcopus, quem pater monasterii, vel cuncta congregatio voluerit ad celebrandum missarum solemniam, aut consecrationes presbyterorum seu diaconorum, vel etiam tabularum, in quibus missæ debeant celebrari, habeat facultatem in eodem monasterio ingrediendi tantum ad pii opus monasterii. Quo peracto nihil contingens, sed gratis omnia peragens, ad propria mox ingredi non moretur, nihil, sicut diximus, usurpans de rebus monasterii, non de sacris altaribus, non